

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo [...] [con]ceptione purissima sacratissime [vir]ginis matris dei
Marie.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

refulget ut nos p te recuperare felicitatis
 pducatur in patriam. Hec ille. Ad hanc igit
 dulcissimam mariam stellam oculos eriga
 mus. Hec enim deuotos suos no deserit: s3
 p rectam viam dirigit: r tade in portum salu
 tis pducit: qd etiam deuote plenus con
 templari possumus ex tali exemplo. **H**ar
 rat Vincentius in Speculo historiali li.
 vii. ca. xvi. q. quidam parochie perat psby
 ter potens et gloriosus: s3 no min9 vicij
 s3 diuitijs plenus. Hic sub cura sua habe
 bat diuites nobiles r paupculam viduam. q vno
 tpe decubentes respondu mortis accepit
 in seipis. Vocatus e presbyter ad morie
 tem diuites: qui de rapinanda lana solimo
 do sollicitus: no de oue curada: vt nictos
 diuitis vidit statz ire festinquit. Facebat
 diues purpura r serico circumdat9 sup plu
 maz mollitie refupinat9. **U**bi etia inuenit
 sacerdos circustantiu multitudinem seducto
 ris adulatione diuiti solatia psoluentem.
 Coniunt et filij atqz ois familia dnm la
 mentabant. Interim supuenit qda ex pre
 vidue q dixit eam in extremis a gente chri
 stiane salutem postulare sacrm. S3 presby
 ter du se rotum daret ad lactadu perozem
 nihil indit. At diaconus ppe existes ait et
 Stande nobis periculu r femine illu9 peri
 culu si nra negligentia sine sacrament9 eaz
 migrare pgerit. Cui felle comoro psby
 ter ait. **O** paz sani capitis psiliu. p vili vi
 dua nobilem relinqre patronu. Ne turbe
 ris ait diacon9. **E**go si subes infirma vili
 tabo. **H**oc fauente psbytero diaconus ci
 to discessit: sumptaqz salutari hostia ad vi
 due tuguriu puenit. **Q**ue rebi qdem va
 cua sed bonis operib9 plena sup humu du
 ram r puo stramine contrata mebra col
 lidebat nimis attenuata. **V**idit aut diacon9
 nus ipsi vidue excubias assistere de celo.
Dater enim iesu maria assistebat et cum
 eozio virginali. quib9 vili9 diaconus stu
 pens stetit emin9. **S**ed celi regina ei ad
 miranti multu affabilis: viso dei suoqz fi
 lio toto corpe in terra prostrata adorauit
 eucharistia cum suis virginib9. **Q**uib9 cre
 ctis data fiducia vir dei intrauit. **D**arta
 etiam sedem parante r ne timeret exhorta
 te. **S**edit g et vidua pfessione accepit: co
 munionem de dei: r psalmis eius obitu pmu
 nuit. **D**einde cum gaudio ad domu diuiti

tis redijt. **A**stansqz in lumine vidit nigros
 catros circuuallantes lectu diuitis qd mi
 ser ille videns r nimis infestis senties
 giebat clamans. **T**ollite catros tollite: mi
 sero subuenite. **U**nus tandē ethiops voce
 minaxvultu terribili vncum que manibus
 gestabat faucib9 inmerit pcoris. **I**nfelix
 ania nullu in tota conuersatione sua refre
 geriu pscientie repertens pauerz r trepidat
 miseruz more paulatim occupat. **D**einde
 ethiops ille furens vncu violenter de pal
 pitatib9 faucib9 extraxit. r horribile dans
 voce diues ille infelicē spm reddidit. **I**rru
 entes ceteri malicie complices in peccatri
 cem gnam flagris r vulnerib9 ca affictes
 imergunt in locu tenebrar r mozt: eterne
Lum hoc aspiceret diaconus tremor tenu
 it eu: r cadens fact9 est in mentis excessu
Sed mox ei apparens mater reg9 glie ne
 timeas inqt charissime: non tibi diabolica
 malignitas nocebit: cui parata est britudo
 celestis. **H**is blandicij9 recreat9 postqz ad
 se redijt solatrix sue grās rependit et ex
 his reuelatōib9 no paz pfectit. **H**ec **V**in
 cen. **P**3 ex h exemplo quod virgo scissima
 pnptra est suis adesse deuotis ra in morte
 q in vita ad dirigendu eos solanduz co
 ducendū. **A**deam9 g confidenter ad hanc
 matre misericōdie: ad hac maris stellam vt inf
 pcellotas huiusce maris voragies suis ra
 diosis fulgorib9 illustremur dirigamur et
 pducamur in portu eterne salut9: Amen.

Sermo d3 ceptione purissima sacratis
 sime pginis matris dei **M**arie.

Neccuz erant
 abyssos ego iam pcepta eram.
 Prover. vii. c. 23 hec pba pnt
 cipaliter habeant intelligi d3 ipo dei filio q
 dz sapientia dei pns. **H**ec em sapia ab eter
 no in paterno intellectu pcepta est. **I**o vch
 rissime dicit pbapposita **P**ossunt tñ hmoi
 verba etiam intelligi in persona gliose dei
 matris q ab eterno concepta est non qdes
 realiter r actualiter sed pordinatiue. **U**n
 r plibatis pbs proponit illud: ab eterno
 ordinata sum: quis aut deus ab eterno si
 mul r in eodem instanti duratōis: ac vni
 co actu pordinauerit oia q ab ipo erant fa

Sermo De Cōceptione

cienda: dicitur tamen aliqui prius alijs ordinasse potestate dignitatis et perfectionis. vicia ea que digniora sunt et perfectiora. Quia igitur inter omnes puras creaturas dignior et perfectior et nobilior est hanc dei genitrix virgo maria. Quod dicitur ordinata a deo: et preconcepta ordinatiue in mente diuina ante omnem creaturam. Quod ad productionem actualem et realem conceptionem in actuali subsistentia multe fuerunt creature prius producte et multe mulieres prius concepte: sed hec ut dictum est per ceteris omnibus puris creaturis prius ordinata et preconcepta est in mente dei prioritate dignitatis. Quod bene potest dici. Recedunt erant abyssi et ego iam concepta eram. Iuxta quod etiam in persona eius recitatur illud Ecclesiastici. Ab initio et ante secula creata sum. Quia itaque virginitas huius conceptio sic ante omnes creaturas a diuina dei providentia: pulsa: et ordinata est: Iustus est atque nobis necessarius propter quod salutem huiusmodi virginis sic a deo ordinata est conceptio: ut totis anteriorum precordijs hac sacratissima virginis conceptionem veneremur atque tota mentis deuotione celebremus. Quia autem virginis conceptionem celebramus non habetur respectus ad conceptionem feminis, que scilicet non est aliud quam femininis decissio: sed ad conceptionem animationis que aia a deo creata est et corpori infusa. Celebratur tamen huiusmodi conceptio illa die que facta est femininis decissio: que sic dicitur Jordan. Tunc incepit materiam eius disponi ad susceptionem que postea inuenienti tempore a deo creata et gratia et virtutibus plena atque sanctissima corpori illi est unita. Possumus autem adducere tres speciales rationes propter que fieri debet deuotionis nostra maior atque feruentior ad hoc festum solenniter celebrandum. Prima est ratio diuine ordinationis: que vicia sic ante omnem puram creaturam ordinata fuit huiusmodi virginis conceptio. ut predictum est. Et ordinata est ante huiusmodi conceptionis celebratio et solennis veneratio: quod vicia sic possumus persuadere. que sicut dicitur Actuum. Illud quod est ab hominibus ordinatum satis cito dissoluitur: sed quod est a deo non potest dissolui imo magis augmentatur: sic autem est de celebratione conceptionis diuinitissime matris dei. Videmus enim quod postquam incepit ab ecclesia celebrari semper magis ac magis creuit populorum deuotio ad eius celebrationem. Nec mirum: que ut dicit Augustinus. Non est amicus virginis que celebrare respuit festum conceptionis.

Secunda est ratio que ginece patrocinatio. Parata namque est patrocinari linguis suis conceptionem deuote celebrantibus. Quia legitur in historijs de abbate helbino que erat in mari in periculo magno: cui roganti que ginece gloriosam: ipsa apparuit dicens. Si mihi promiseris que festum conceptionis mee mundo celebrandum annunciaris: hoc piculum euades, quod ita promisit et piculum euasit. Tertia est ratio inchoate redemptionis. Tunc enim dicitur per inchoatam nostram redemptionem cum formata est illa materia ex qua sumptum est preciosum nostrum redemptionis corpus. quod sumptum est ex propria virginis corporali substantia bodierna die concepta. Nam sic dicit Dominus. Ite. Filius dei constructus sibi ipse ex castis et purissimis sanguinibus virginis carne animata anima rationali. Quia cum ipse christus homo preciusus fuerit et ordinatus a deo ante omnem creaturam: sequitur que etiam ipsa homo ex cuius substantia immediate sumpta est christi humanitas per ceteris omnibus creaturis a deo ordinata est et in mente dei preconcepta. Recte igitur dicitur per quod assumptum est per thema te. Recedunt erant abyssi et ego iam concepta eram.

Quarta est ratio igitur virgo beata et a dei providentia ordinata et ante omnem creaturam in diuina mente preconcepta potestate que digniora et perfectiora atque nobilitatis ratione. si dignissima: perfectissima: et nobilissima creatura dei. Propter quod sane atque firmiter credimus eam semper fuisse purissimam atque innocentissimam: nec in sua conceptione peccati originalis maculam contraxisse sed ab eo potius immunem et exemptam extitisse. Prodeat igitur ex conceptionis elucidatione tria principaliter in huiusmodi determinationem. vicia

Peccati originalis que dicitur rationem. Sacre virginis perseruatiua sanctificationem. Difficultatis notabilis satisfactionem solutionem.

Primo igitur breuiter explicanda est peccati originalis que dicitur ratio ut exinde de facilius videre possimus quod potuerit ab eo perseruari sanctissima virginis. Tunc autem euidens et ordinatus in hoc articulo procedamus tria sunt a nobis per ordinem declaranda.

Primum originalis iusticie. Secundum originalis peccati causam. Tertium originalis culpe que dicitur.

Prima videnda est origi-
 nalis iusticie veritas seu formalitas. Pro
 q̄ norandū q̄ sic videt velle doctor subtil
 Sco. in. ij. sent. dist. xlix. Iusticia original
 erat donū sup̄naturale faciens p̄fectā tran
 s̄litate in aia q̄ntū ad oēs potērias ita q̄
 natura inferior non inclinaret̄ i iudiciū
 superioris: aut si inclinaret̄ q̄ntū est ex se:
 posset tñ a superiori ordinari z regulari si
 ne difficultate superioris z sine tristitia i/
 ferioris qd̄ non hiet potentia facta in pu
 ris naturalibz. Hec ibi. Ex q̄bz apparet q̄
 iusticiam originalem erat in hoie triplex
 p̄uenientissima z vtilis rectitudo. **Pri**
 ma est rectitudo intellectual̄ rōnis qz. i. re
 cte erat in deū ordinata z de omnibz agen
 dis recte dicebat. **Secda** ē rectitudo sē
 sualis moderatōis q̄vlez sensualitas erat
 sic moderatā z a rōne regulata q̄ in omnibz
 erat ip̄i recte rōni subiecta. **Tertio** ē re/
 ctitudo corporalis dispositionis qz sic
 erat corp̄ dispositū q̄ erat ip̄i ante oīmo/
 de subiectū.

Secdo videnda est origina-
 lis p̄ri causalitas. Pro q̄ norandū q̄ sicut
 dicit Sco. in. ij. sent. dist. xlix. Ad p̄ri ori
 ginale concurrunt duo. i. carentia iusticie
 originalis tanq̄ formale: z debitū haben
 di eā in materiale. Sic in alijs p̄uatiombz
 cōcurrit carētia z aptitudo ad habitū. De
 bitum aut̄ istud ap̄eo: statuente legē istaz.
 Do iusticia tibi ade z omnibz filijs tuis na
 turalibz do eam eadē datione quantū ē ex
 parte mea. Et ideo ex hac datione tenent
 omnes eā hie z ex parte p̄pagante p̄ cuius
 actionē iste est filius naturalis ade. Et sic
 lnerat hoc debitū per duas causas positi
 uas. Illa aut̄ carentia non habet causā ni
 si negatiue scz non dantem iusticiā origi
 nalem cur̄ si q̄rat vltērius causa: nō est ni
 si demeritoria. qz scz adā demeruit ne iusti
 cia originalis daret̄ suis posteris. Deme
 ritoria q̄ causa quare non dat̄ est adā pecc
 cans: negatiua non dans est deus. Non ei
 si seruasset adam iusticiā originalem trās/
 funderet eā pater in filiū: cū sit donū sup̄/
 naturale: sed deus ip̄e cooperaret̄ regula/
 riter dando iusticiā p̄pagato. sicut z modo
 niam rationalem creat̄ corpe p̄fecte orga
 nizado. Hec Sco. vbi. s. prim in solutionē

tertij argumenti z partim in corpe q̄stiois
 Ex dictis p̄z q̄ p̄ri originalis triplex est
 causa. Prima est causa obligatoria. i. deus
 dans iusticiā originalem ade. p̄ se z suis fil
 ijs. Secda ē causa demeritoria. i. adā pecc
 cans. Tertia est cā negatoria. i. deus non
 dans. vt dictū est.

Tertio videnda est origi-
 nalis culpe quiditas. Pro q̄ norandū fm
 Sco. vbi s. dist. xxx. Peccatū originale ē ca
 rētia original iusticie debite: z nō quicūqz
 debite sed debite qz in primo parente acce
 p̄ter in ip̄o amisse. Quia igit̄ p̄sona ista ē
 naturalis filius vel filia ade: ideo debet̄
 est originalis iusticie dare a deo ip̄i ade. p̄
 se et filijs suis: et caret ea sō habet pecca
 tū originale. Hec Sco. Ad ostendendū
 aut̄ clarius q̄re in ista p̄sona pura in paruu
 lo est culpabilis h̄mōi carentia iusticie: ad/
 dit Durādus indignitatē habēdi. Ita q̄
 fm ip̄m oportet dicere q̄ peccatū origina
 le est carentia originalis iusticie debite in/
 esse cum indignitate habēdi. H̄mōi aut̄
 indignitas etiam intelligi potest ex dictis
 Scoti. p̄cipue ex hoc q̄ dicit causam de/
 meritoriaz peccati originale esse adam pec
 cantem. Nam p̄ter peccatū ade facta est
 natura humana indigna habere iusticiam
 originalem. Qz autē h̄mōi indignitas sit
 de rōne peccati originalis patet: quia po
 sita carentia originalis iusticie: z etiaz po
 sito debito habēdi: non propter hoc po
 neretur culpa originalis nisi etiam esset in/
 dignitas habēdi illaz p̄ueniens ex de/
 merito ade. Qd̄ p̄bat sic. quia si adā non
 peccasset: potuisset de⁹ dare originale iu
 sticiam alicui filio z eius. non em̄ cogere/
 dare. et tunc in ip̄o fuisset carentia origina
 lis iusticie z etia debitum habēdi eam ex
 lege a deo p̄ordinata. nec tamen in deo fu
 isset originale peccatum. quia talis caren
 tia iusticie non esset ex demerito patris: me/
 q̄ ex demerito filij: sed ex mera dei volun
 tate. Ex predictis igitur patet q̄ ad ratio
 nem seu quiditates originalis peccati tria
 concurrunt. Primum est originalis iusti
 cie carentia. Secūm est debitum habēdi
 originale iusticiā. Tertium ē indignitas
 habēdi eam. Hec p̄ primo articulo bre/
 uiter dicta sufficiant.

Ber. de Cōceptione

Secūdo declarāda est sacratissime
virgis p̄seruatiua sc̄ificatio. vtz
q̄ter ip̄a dei m̄i singlari q̄dā gr̄a
sc̄ificata est in p̄mo instāri cōceptiōis sue
p̄ quā sc̄ificatiōe oīno p̄seruata ē ab ori-
ginali culpa. Pro q̄ p̄mo notādū fm̄ doct.
illūinatū Fran. de maronis in trac. de con-
ceptiōe p̄gis: q̄ triplex est sanctificatio.

Prima est vniuersal q̄ ania sc̄ificat: q̄a
vitz a pctō purgat̄ et gr̄a fert: sed n̄ cō-
firmat̄ q̄n possit cadere a gr̄a. Et hec de
cōi lege fit per sacra. **S**c̄da est sp̄ialis q̄
aia purgat̄ a culpa et accipit gr̄am: et sic cō-
firmat̄ in gr̄a q̄ in pctm̄ mortale cadere n̄
p̄t. et talis credit̄ fuisse sc̄ificatio iōānis
et hieremie. **T**ertia est singularis: q̄ sc̄ifi-
cat ania nō purgatiōe culpa: q̄ nulla est
ibi culpa: sed collatiōe gr̄e et p̄firmatiōe tā-
ta vt neq̄ mortali neq̄ veniali possit pec-
care. Et h̄ modo fuit br̄a p̄go sc̄ificata i p̄-
mo instāri sue cōceptiōis. Hec fr̄a. **Q**u-
ānt̄ p̄go sc̄issima fuit sc̄ificata sc̄ificatiōe
p̄seruatiua ab oī culpa originali: ita q̄ ab ea
fuerit oīno exēpta et in p̄mo instāri sue con-
ceptiōis sc̄ta et gr̄a plena: possumus per-
suadere et declarare tripliciter

Primo auctoritatib.

Secundo figuris.

Tertio rationibus.

Primo auctoritatib: tres
p̄cipuas ad hoc auctoritates adducēdo.

Prima est Anselmi de p̄ceptu p̄ginali.
ca. xvij. Decuit vt ea puritate p̄go n̄i
rerer̄ q̄ maior sub deo neq̄ intelligi. H̄ aut̄
nō esset vtz si virgo maria q̄nq̄ fuisset in
originali pctō: q̄ p̄t intelligi pura innocē-
tia sub deo. **S**c̄da est auctoritas glose or-
dinarie sup̄ illo Jo. iij. **Q**uā desursum venit
sup̄ oēs est et. vi. q̄ h̄ūanitas ch̄i fuit sū-
pta de altitudine h̄ūane nature. s. de statu
innocētie in q̄ natura h̄ūana nō fuit pollu-
ta aliq̄ macula. **T**ertia est auctoritas sa-
lomonis Prover. viij. q̄ fm̄ vsum romane
ecc̄lie recitat̄ in epla in p̄sona b. virginis vi.
Dns possedit me i initio viar̄ suar̄ aūq̄
q̄c̄q̄ faceret a p̄ncipio ab eōno ordiata sū:
vt. s. effem̄ iesu ch̄i m̄i. Et hac auctoritate
h̄i cōceptio et natiuitas gl̄ose p̄gis marie
p̄cessit i m̄ere diuina cuiuscūq̄ alteri pure
creature cōceptiōe. Et q̄ iferni p̄t q̄ p̄ pec-

carū p̄mo p̄ctū maculari n̄ potuit. Pro-
bat̄ p̄na p̄ Aug. xij. d̄ ciuit. di. ca. xj. d̄. H̄o
pctō suo diuū nō potuit p̄turbare p̄sum
q̄i q̄d deo statuerat illū mutare cōpulerat.
Hec Aug. Pa. aut̄ ordinauerat gl̄osaz vir-
ginē esse matrē dei. igit̄ et ordinauerat eam
oimoda puritate nitere quē admodū deo
matri dei. **P**ro p̄firmatiōe aut̄ p̄dicata
auctoritatū possū ad p̄posituz exponere il-
lud p̄. Flumis ipet̄ letificat ciuitatez dei
sc̄ificauit tabnaculū suū altissimū. Altissi-
mus inq̄ dei fili? sc̄ificauit tabnaculū su-
um q̄d ē p̄go gl̄osa et sacratissima maria.
Et mod̄ sue sc̄ificatiōis tāq̄ cū p̄mittit̄:
Fluminis ipet̄ letificat ciuitate dei. Hec ci-
uitas ē p̄go br̄a. hoc flumē ē abūdās gr̄a
sp̄scti. **U**ij. Jo. vij. dr̄ laharoz. Qui cre-
dit in me sic dr̄ septura flumia d̄ v̄tre et
fluēt. Et subdit euāgelista. hoc ar̄ dr̄ d̄ sp̄
quē accepturi erāt credētes i eu. Sūt aut̄
p̄dērada singla p̄ba p̄. di. Flumis ipet̄
letificat ciuitate dei. Notāter q̄pe dr̄: sū-
minis. q̄ fuit mun? gr̄e copiosū in sua san-
ctificatiōe sibi datū. **F**ōs ei pu? q̄ est i aliq̄
sc̄tis creuit i ea in flumū maximū et in aq̄
plimas redūdauit. Hester. x. Signanter
etiā dr̄ ipet̄: q̄ fuit mun? gr̄e v̄rosū. Le-
certe ita p̄tuoze et impetuoze descendēs vt
oem maculā cuiuscūq̄ pcti p̄ueniret. **U**ij
ip̄a dicit̄ p̄t̄ fōs hortoz: pute? aq̄z v̄uen-
tiū. s. gr̄az sp̄salū q̄ fluit ipetu de libano
sez de mōte deitar̄. **L**an. iij. Notāter ite-
rū dr̄: letificat. q̄ fuit mun? gr̄e delictosū.
Legim? Lu. j. q̄ infas iōānes exultant in
v̄tro eū fuit emūdat̄ ab originali pctō et
replet̄ sp̄sctō. **A**lto igit̄ maḡ credēdū
est p̄ginē exultasse q̄n p̄ gr̄e plenitudinem
sc̄ificata ē in m̄ris v̄to ab instāri cōceptiōis.
hoc est vtz tāro maḡ credēdū q̄nto i eā
copiosū gr̄e mun? descendit. **S**ignat̄ itūp
addit̄: ciuitate dei. q̄ fuit mun? gr̄e fructuo-
sum: q̄ vtz p̄ h̄ facta ē ciuitas dei: de q̄ al-
bi p̄s. dr̄. **G**l̄osa dicta sūt de te citas dei.

Secūdo declarāda est pu-
ritas cōceptiōis b. marie p̄ figuris tres: ad
h̄ p̄ncipales figuras adducēdo. **P**rima
est de paradiso voluptat̄. **F**igurata em̄ fuit
br̄a p̄go in paradiso voluptat̄ in q̄ fuit post-
tus adā i statu innocētie. **F**uit etiā. p̄go hor-
tus delitiar̄ i q̄ possit̄ ē sc̄dōs adā. s. ch̄i de

beate Marie virgins Fo. CXXIII

q̄ d̄. j. Cor. xv. fact̄ ē p̄m̄ d̄adā in aiām
vivere. novissim̄ aut̄ adā i spū vivificat̄.
Et sed̄. P̄m̄ b̄o de terra terren̄. sed̄us
de celo celest̄. Q̄d̄ itelligit̄ nō q̄ntū ad di
versitatē nature. sed̄ p̄ diversitatē z̄ diffe
rentiā q̄ntū ad q̄ntatē p̄rur̄ z̄ vicij/ culpe
et gr̄e. Q̄. aut̄ b̄. h̄go figurata fuerit p̄ pa
radisū voluptat̄. testat̄ D̄am̄. in ser. d̄ na/
tūitate ei. v̄ices ad eā. Tu appellat̄ itel/
lectual̄ edes sacratioz ac d̄m̄ior antiq̄. In
illa em̄ terren̄ adā h̄irant̄. in te autē d̄ns
celi. Hec ille. Sic ḡ in paradiso voluptatis
nihil erat iordinari. sed̄ oīa p̄uenit̄issime
ordinata. ita a fortiori rōne credēdū est d̄
h̄gine ḡllosa q̄ i ea nihil v̄nq̄ fuit inordinā/
tū. **S**ec̄da figura est de arca diluuij. Si
gurata em̄ fuit etiā h̄go sc̄rissima i arca di
luuij. de q̄ Gen. vj. dixit d̄ns ad Noe. Fac
tibi arca de lignis leuigat̄. **I**n D̄am̄. vbi
s̄. Te arca p̄figuravit secūdi m̄di ser̄s se/
mina. Tu em̄ ch̄m̄ m̄di salutē genuisti q̄
p̄ctm̄ q̄dē subiuit ei. q̄ inūdatōes mitiga
uit. Hec ille. **D**e q̄d̄ igit̄ p̄r̄ dixit filio vt face
ret sibi arca. h̄c in quā ver̄ noe. i. ipe ch̄s
ingrediēs. in d̄m̄ a diluuiō saluauit. et hec
fuit de lignis leuigat̄. i. cōplanat̄. q̄a fuit
ad oīa aspitare p̄cti imūis. **T**ertia figura
est de arca testamēt̄i. Si gurata em̄ etiā fu/
it in arca veter̄ testamēt̄i. de q̄ loq̄r ap̄lus
Heb. ix. di. q̄ sc̄dm̄ tabnaculū q̄d̄ d̄i sc̄rā
sc̄rōz h̄bat arca testamēt̄i circūiectā ex oi
pte auto. in q̄ erat v̄na aureā h̄ns manna
Per hoc q̄ arca illa erat in sc̄rōsc̄rōz. dat̄
intelligi excellētia sc̄ritat̄ marie. **C**orpus
aut̄ h̄gis intelligit̄ p̄ arca. et p̄ v̄nā aureā
h̄ns māna intelligit̄ ei. aīa tota plena z̄ i/
flām̄ata charitate. h̄ns in se gr̄e plenitu/
dine. Illa aut̄ v̄na p̄us fuit iplēta manna
q̄ posita i arca. p̄ quod itelligit̄ q̄ ania br̄e
h̄gis p̄us naturā fuit gr̄a plena q̄ corpi
v̄nita. et sic ab oīa macla p̄seruata. q̄a gr̄a il
la q̄ sic fuit puēta equalit̄ (vt d̄r Sco. i. ij.
di. ij.) originali iusticie quātū ad accepta/
tione diuinā. imo excedit. Ad p̄firmatōez
aut̄ maiorē possit̄ sup̄ ad d̄i figura de thro/
no salomōis. de q̄. ij. Reg. i. Fecit rex sa/
lomō thronū de eboze gradē z̄ vestiuit eū
auro fuluo nimis. z̄ sūmitas throni rotun
da z̄. sequit̄. **N**ō est factū tale op̄ i v̄niuer
sis regnis. **I**st̄ e thron̄ significat̄ br̄az vir
ginē q̄ est thron̄ i q̄ ver̄ salomō ch̄s sedit̄

et quē sua sapia fecit. **E**bur aut̄ est os ele
phar̄z cādidū. p̄ q̄d̄ h̄ginitas designatur.
Elephas em̄ est animal castissimū. z̄ natu
ralit̄ inimicat̄ serpēt̄i. **E**t de b. h̄gine dicit̄
Gen. ij. Inimicitias ponā int̄ te. s. serpen
tē z̄ m̄liere z̄. sequit̄. **I**psa p̄teret caput z̄.
Caput q̄dē serpenz est initū suggestiōis
quā b. h̄go nunc̄p̄ recepit. **P**ōr z̄ p̄ctm̄ ori
ginale dicit̄ caput diaboli. q̄. s. est radix et
initū alioz p̄ctōz. z̄ p̄m̄ p̄ctm̄ q̄ diabolo
lus d̄nat̄ hoi. **H**oc igit̄ diaboli caput ipsa
p̄triuir. q̄ nullū p̄fus in ea locum habuit
p̄ctm̄ originale. z̄ sic p̄triuir caput. i. p̄ctem
quā h̄z diabolus sup̄ hoiem p̄ctm̄ origi
nale. **S**ummitas throni rotūda significat̄
celestē cōuersationē. **N**ō est factū tale op̄
in v̄niuer̄ regnis. q̄. nec p̄m̄ā similit̄ v̄sā ē
nec h̄ie seq̄ntem.

Tertio declarāda est puri
tas virginalis p̄ceptiōis. rōnes. tres ad
hoc p̄ncipales rōnes adducēdo. **P**rima
fundat̄ in redēptōis reuerētia. **I**llud em̄
ponēdū est z̄ renēdū tanq̄ cōueniētissimū
q̄d̄ p̄tinet ad ch̄i reuerentiā z̄ eius excellē
tā. dū tñ nō sit repugnans v̄niuersalitati re/
dēptōis p̄ ip̄m̄ facte. **S**ed ponere h̄gines
dei matrē fuisse p̄seruatā ab originali pec/
cato in p̄tute passiōis ch̄i p̄uisse a deo spe/
erat ad ch̄i reuerentiā z̄ excellētia respe/
ctu sue origis ex ip̄a h̄gine. **I**nho dicere op
positū videt̄ facere ignominiam ch̄o. s. q̄
nat̄ fuerit de m̄re q̄ aliq̄n fuerit peccat̄.
Nec talis p̄seruatio repugnat v̄niuersa/
litati redēptōis p̄ ch̄m̄ facte. **N**ō em̄ ex h̄
sequit̄ q̄ ch̄s nō sit oim̄ electoz redēptoz
v̄niuersal. s. ex eo q̄ ipsa h̄go sic p̄seruata
nō sit redēpta p̄ ch̄m̄. q̄ talis p̄seruatio ē
nobilissima redēptō. igit̄ z̄. **S**ec̄da rō
fundat̄ in mediatoris efficacia. **E**t h̄c ra/
tione ponit̄ Sco. i. ij. dist. ij. sic di. **P**ar
tissim̄ mediator h̄z p̄fectissimū actū me/
diād̄i respectu alicui p̄sone. p̄ q̄ mediat. s̄z
ch̄s est p̄fectissim̄ mediator. igit̄ habuit
p̄fectissimū gradū mediād̄i possibilē respe
ctu alicui p̄sone. sed respectu nulli habu
it p̄fectiorē siue excellētiore gradū median
di q̄ respectu marie. ḡ respectu ei habuit
p̄fectissimū gradū possibilē mediātōis.
Sed hoc nō esset nisi meruisset eā p̄serua
ri a p̄ctō originali. vt pbabit̄. ḡ ch̄s me/
225

Ber. de Conceptione

nuit mariā a pctō originali pseruari. q̄ de fa-
cto fuit pseruata. Premissa ppositio vicz q̄
ch̄s nō habuisset respectu marie pfectissi-
mū gradū mediatiois possibile nisi meru-
isset eā pseruari a pctō originali: pbat ab eo
de scō. triplici rōne. **P**rima ē rō recōcili-
atiois: q̄ vicz sumit p cōpationē ad deum
cui recōciliat. **S**ecda ē rō liberatiois: q̄ su-
mit p cōpationē ad malū a q̄ mediator li-
berat. **T**ertia est rō cōicatiois: q̄ sumit p
cōpationē ad psonā quā recōciliat r̄ cui bo-
na cōicatur. **A**d declarationē p̄me ratiois
ponit exēplū tale. Aliqs offendēs regē in-
tārū demeret vt oī filio ei? naturali rex of-
fendat/ r̄ offensus exheredet ipm. **I**sta of-
fensa statuit nō remittēda nisi ab aliq̄ ino-
cēte offerat regi aliq̄ obsequiū magz pla-
cens r̄ gratū q̄ pctm̄ fuerit displicēs r̄ of-
fensiuū. Aliqs igit offert obsequiū ita gra-
tū q̄ recōciliat filios vt nō exheredent: t̄m
cui libet eoz rex offēdit: lz postea remittat
offensam ppter mēd̄ ita mediatoris. Sed si
mediator ille posset ita pfecte placare re-
gē vt pueniret respectu alicui? filij ire ne ei
offenderet: h̄ magz esset q̄ si rex offensam
bitā h̄ talē remitteret, sed h̄ nō est impossibi-
le: cū hec offensa nō sit ex culpa p̄pria: s̄ ex
alia p̄cta. **E**x h̄ arguit sic. Null? pfectissi-
me placat aliq̄ue p offensa alicui? h̄enda
nisi pueniat ne illi offendat. **N**ā si iā offen-
sum placat vt remittat: nō pfectissime pla-
cat. Sed in pposito de? nō offendit anie p
motū interiorē in ipō: s̄ t̄m p̄ culpa i ipsa
ania. **Q**uāz nō pfectissime placat trinitatē
tē p culpa p̄trahēda a filijs ade si non pue-
niat vt alicui trinitas nō offendat. et p cō-
sequēs q̄ aia alicui? filij ade nō habeat cul-
pā talē. **S**ecda rōne sic arguit. Pfectissi-
sim? mediator: meret amptionēz oīs pene
ab eo quē recōciliat. sed culpa originalis ē
maiz: pena q̄ ipsa carētia v̄siois diuine.
Pctm̄ em̄ est maria pena nature itellecua-
lis inter oēs penas ei? cū sit ablatio boni
iusticie qd̄ est magz cōueniēs r̄ meli? ipsi
volūtati r̄ volētī q̄ q̄d̄cūq̄ bonū cōmodi
alteri? a iusticia. Volūtās em̄ inq̄ntū ha-
bet affectionē iusticie. i. inq̄ntū libera ē: est
simp̄l̄ nobilitoz seip̄a inq̄ntū habet affe-
ctionē cōmodi. **E**t in h̄ b̄n̄ p̄ficat illd̄ au-
gustinū filij. de libero arbi. **I**ustitiā d̄ne r̄ ita
est vt sibi p̄i pena sit oīs iocūdat? anim?

Si ergo ch̄s fuit pfectissim? mediator:
h̄ac penā grauissimā meruit ab aliq̄ aufer-
ri/ nō nisi a m̄re. **Q**uāz. **C**ōfirmat istd̄ p̄ exē-
plū. qz si filio ade esset maria pena regē h̄
eū offēdit: nullus eū pfectissime recōciliat
ret nisi auferret ab eo nō t̄m exheredatōez
s̄ etiā esse inimicū regis. igit r̄c. **T**ertia
rōne arguit sic. Nullus est pfectissim? recō-
ciliator nisi alicui p̄sone conferat sumū bo-
nū qd̄ potest p illū mediatorē haberi. **S**i
innocētia illa. s̄ p̄seruatio a culpa cōtrahen-
da p̄t h̄i p mediatorē pfectissimū. **H**̄m̄
innocētia alicui p̄sone humane collata est.
Hec scō. vbi s̄. nisi pauca q̄ circa secūda
viā dicta sunt de pctō q̄ sumunt ab eodē
scoto in. ij. sent. di. xxxvj. **T**ertia rō p̄
cipalis fundat in pcti originalis miseria.
Pctm̄ em̄ originale tollit dei dilectionem
sive dei gr̄am: ponit dei offensionē sive
inimiciā r̄ diaboliā subiectionē. **N**ā p̄t
pctm̄ originale d̄r ap̄ls **L**ph. ij. **E**ramus
natura filij ire. **H**ec autē nō p̄t pueniret
dici de brā p̄gine. **L**ū em̄ sit m̄r gr̄e specia-
liter a deo electa ad repationē gr̄e quā h̄m̄
manū gen? pdiderat: nō est cōueniēs di-
cere q̄ aliq̄n fuerit puata gr̄a. **L**um sit m̄r
dei/ nō est pueniens dicere q̄ aliq̄n fuerit
inimica dei r̄ filia ire. **N**ō em̄ pueniret
assumit p medio inf̄ aliqs ad reconciliā-
dū vnū alci aliqs in q̄ est etiā illd̄ p qd̄ fa-
cta est inimiciā: et q̄ eandē inimiciā bz
ad eum cui faciēda est recōciliatio. **V**irgo
autē brā electa est p medio tali inf̄ deū r̄ na-
turā h̄uanā. nō est cōueniēs dicere q̄ ali-
q̄n fuerit in indignatōe dei. **I**te cū p̄go de
ata sit mulier illa sub cur? p̄rate tradit? est
diabol? r̄ sp̄aliter ordinata ad p̄terendū
caput diaboli: in x̄ta illd̄ **Gen. ij.** **I**psa con-
teret caput tuū. qd̄ a deo dictū est diabolo
de p̄gine gl̄iosa. irrōnabile est dicere q̄ ali-
q̄n fuerit diabolo sbiecta r̄ sub diabolo po-
testate. **P**redicta q̄ppe incōueniētia sunt r̄
ita absurda q̄ nulli vero catholico p̄sonab-
re p̄nt neqz debent. **P**̄sertim cū pagani? ille
mahumer? in alchorano suo dicat. **N**ō est
in filijs hoim quē nō regi gerit sathā: p̄ter-
ter **Baria** r̄ filij ei? **C**ōfirmant autē p̄
dicte rōnes qz sicut arguit scō. in. ij. di. ij.
Lh̄s videt imediari? fuisse repator: r̄ re-
cōciliator n̄ a pctō originali q̄ ab actuali
qz necessitas incarnatōis r̄ passionis ch̄i

assignat cōiter ex pctō originali. sed suppo-
nit cōiter q̄ ch̄s fuit ita p̄fect⁹ mediator
respectu ip̄i? marie q̄ eam p̄seruauit ab oi-
pctō actuali. q̄ ab originali. Itē pctm̄ ori-
ginale maḡ uiciat z inficit p̄sonā q̄ pctm̄
uentale: q̄ nō p̄ pctm̄ originale stare cum
gr̄a. ueniale autē bñ stat cū gr̄a. sed uoluit
fili⁹ dī (vt s̄. ponif) p̄seruare mat̄re suam a
pctō ueniali/ vt eius puritas seruaret. q̄ a
fortiori etiā ab originali.

Tertio declarāda ē difficultat⁹ no-
tabilis satisfactiua solutio. Et p̄-
cipue h̄ notabim⁹ circa p̄dicta tri-
plicē difficultatem.

Prima sumit ex rōne naturalis p̄paga-
tionis. **S**ecūda sumit ex rōne pena/
lis infictionis.

Tertia sumit ex rōne p̄sonal' cōditōis.

Prima igitur difficultas

sumit ex rōne naturalis p̄pagationis? quia
h̄go b̄ta fuit p̄pagata natural' lege cōi ali-
orū. sed rōne natural' p̄pagationis a p̄mitis
p̄cētib⁹ p̄trahit pctm̄ originale. q̄ ip̄a con-
trahit pctm̄ originale. Et p̄r hec rō p̄fir-
mari p̄ autoritates. q̄ Ro. v. v̄. Dēs in
adā peccauerit. et n̄ nisi q̄ fuerit in eo s̄m
rōne semiale. Hoc modo aut fuit in eo be-
ata h̄go. Itē Aug. sup̄ illud Jo. Ecce q̄
gn̄? dī z c. solus innocēs: quia nō sic uenit
s̄z s̄m cōem p̄pagationē. R̄s̄sio s̄m Sco.
vbi s̄. Quilibet fili⁹? ade natural' est de-
bitor originalis iusticie: et ex demerito ade-
caret ea. et ideo ois talis h̄z vnde p̄trahat
originale peccatū. sed si alicui in p̄mo istā
ti creatōis anie def̄ gr̄a uille lz careat ori-
ginali iusticia: nunq̄ tñ est debitor ei⁹. q̄
merito alteri? p̄uentis pctm̄ dat sibi gr̄a
q̄ equaler illi iusticie q̄ntū ad acceptationē
diuinā: imo excedit. Quantū est igit ex se
q̄libet h̄bet pctm̄ originale/ nisi ali⁹ p̄ueni-
ret merēdo. Et ita dicendū q̄ oēs p̄paga-
ti natural' ab adā sunt pctōres. hoc est ex
modo q̄ h̄nt naturā ab adā/ habēt vñ care-
ant iusticia debita: nisi eis aliūde conferat.
sed sicut potest de⁹ post p̄mū instā s̄ p̄fer-
reḡam: ita p̄r z in p̄mo instanti. Hec seo.

Unde patet q̄ licz b̄ta h̄go fuerit cōcepta
in peccato originali radicaliter: hoc est q̄n
tū ē ex modo sue p̄ceptionis: nō tñ forma/
liter z actualiter. Contraxit ergo peccatuz

originale de iure s̄z cōi: sed non de facto.

Secūda difficultas sumit

mit rōne penalis afflictionis. Nā h̄go b̄-
ata habuit penas cōes nature humane: vt
sitim: fame: mortē z h̄mōi: q̄ insignit no-
bis p̄ pctm̄ originale: nec erat in ea uolū-
tarie assumpre. q̄ nō erat redēptrix vt re-
paratrix n̄ra. atq̄ nō fuisse fili⁹ redēptor
oim generat'. R̄s̄sio s̄m Sco. vbi s̄. Rō
ista nō p̄cludit. q̄ potest mediator recōci-
liare aliquē vt auferant ab eo pene sibi in-
utiles/ et relinquat in penis sibi ualibus.
originalis aut culpa non fuisse ualib⁹ ma-
rie pene. tñ r̄pales fuerunt ualib⁹: quia eis
merit' Hec Seo. Possim⁹ itaq̄ dicere q̄
h̄go b̄ta nō fuit exēpta a penis r̄paly p̄
triplicē causam. **P**rimo p̄pter ip̄i⁹ h̄gis
utilitatē: vt patet ex dictis. **U**n̄ dicit aliq̄
virginē beatā a morte r̄pali nō fuisse exem-
ptā ad maiorē cumulū meritoꝝ eius. quia
vt d̄t Aug. xij. de ciu. di. Quid p̄ciosi⁹?
q̄ mors p̄ quam fit vt etiam oia delicta
deleant et merita cumulati⁹ augeant: p̄sal-
mista dicente. Preciosa in conspectu d̄m̄
n̄i mors sanctoꝝ eius. **S**ecūdo p̄pter
dei ueritatem: dī. P̄s. q̄ uniuerse uie d̄m̄
m̄s̄ericordia z ueritas. In uirgine igit vo-
luit deus exercere m̄s̄ericordiā p̄seruando
ab originali culpa: et iusticiā/ relinquendo
eam subiectaz penis originalis peccati. q̄ a
m̄s̄ericordia non expellit iusticiā: dicente
P̄s. Uiscēdia z ueritas obuiauerunt sibi:
iusticia z par osculate sunt. **T**ertio p̄pter
fili⁹ p̄uilegioz dignitatem. hoc em̄ ita fa-
ctum est ne uideret h̄go maiorē dōrata p̄ui-
legio q̄ ch̄s redēptor n̄r q̄ nullū pctm̄ ha-
buit: et tamen pro salute humani gener⁹
mortuus est.

Tertia difficultas sumitur

ex ratiōne p̄sonalis cōditiois. quia uir-
go beata prius naturaliter fuit p̄sona z fi-
lia Ade q̄ habuit gratiam. In illo ergo
p̄tiori tenebatur ad iusticiam originalez
quia naturalis filia ade: et non habebat
eam. ergo p̄trahit peccatum originale. Et
confirmatur: quia in illo p̄tiori nature nō
fuit iusta: ergo fuit iniusta vel non iusta:
ex. ij. per̄ her. Responso s̄m Sco. vbi
sup̄. Consequentia non ualeat. quia s̄m il-

Ber. de conceptione

la pmitate nature natura aie ita naturalit
pcessit puationem iusticie sic ipaz iusticiaz
no sic illo popt non habuit iusticia sic nec
puatione iusticie. Sz inde pot inferri q d
rone nature q est fundamentu filiationis
ade nec in ea includit iusticia nec e? caren-
tia: qd pcedo. Esti dicas q ipa prius na-
turaliter fuit carens iusticia qz bñs ea. Di-
co q hoc prius natura nunqz inest sibi sed
tm inest si ea extrinseca non impediret et
poneret ei? oppositu in esse. Qñ em est or-
do nature inf puatiue opposita p compa-
tione ad tertiu non est nisi qz hoc inest si
aliud no impediret. Vel est prioritas in i-
tellectu qz scy istud pus intelligit vt puatu
Et ad pfirmatione dicendum q tali? se-
quentia non valet i p dicitis copositis. vt
non e albu lignu: q est no albu lignu. Ita
hic. Non e iusta in pmo instanti. i. rone sui:
q est non iusta: non sequit qz neutru eozuz
essentialit includit. Esti arguas an primo
instanti nature vere intelligit no iusta. Di-
co q non sz vere non intelligit iusta quia
abstractiu no est mendaciu. ij. physicoz.
Hec Sco. qd intelligit de abstractione p-
aliua z no de diuisiua. Sed restat dubiu
cu pgo bra fuerit in sua pceptioe scra quo
differt mundicia pceptiois pginis a mun-
dicia pceptiois chri. Vident em ee eqles
Rñso. Satis patet ex dictis magna incer-
eas differentia qz maria ex mo sue cocepti-
onis incurrisset pctm originale nisi fuisset
spñali pñlegio pseruata. E his po no indi-
guit tali pseruatione sed ex mo sue pcepti-
onis sanctissim? z mudissim? fuit. Maria
igit indiguit gra redemptionis q fuit puen-
ta no aut chris. Esti arguas. Si virgo ma-
ria indiguit gra redemptionis aut indiguit
qn fuit: aut anqz esset. Non scdm qz indi-
getia in aliq pñsupponit illud: q qñ fuit: et
sic aliqn habuit defectum gre. Dicenduz
q indiguit gra dei qñ erat in suis causis
prime pductiuis vt pueniretur a gra dei.
Vel dicendū q in ea instas indigentie fu-
it distinctu ab instanti gre loqndo de instā-
ti nature. Relinquit itaqz tā sufficient de-
claratu ex dictis q pginis mñs dei cocep-
tio fuit purissima atqz scissima. Et sic sin-
gularit excellens pceptione cuiuslibet al-
teri? huane pñone q etiā pceptio i mēte di-
uina pcessit cuiuslibet alteri? pure creatu-

re pductione: que admodū pñat pba pñ-
posita in psona ipi? pginis: vt. Necdū erat
abyssi z ego tā pcepta erā. Hanc igit pcep-
tione pginis veneremur z tota mentis
deuotione celebrem? vt hāc sacratissimā p-
ginē apud deū patronā z aduocatā habere
re semp mereamur: Amen

Sequit pbario ad modū elegās z satis
efficax puritaz immaculate pceptiois mñs
dei ex dictis Reginaldij in sua sūma

Puritas pginis pceptionis pot
pñdi ex trib. viz
Et redemptiois nobilitate.
Et sacre scripture aurozitate.
Et miraculoz claritate.

Primo ex redēptiois no-
bilitate sic Rōnalis creatura inf redimen-
das dilectissima fuit mō nobiliori z excellē-
tiori redēpta. Argumētū ē euidēs. Redē-
dū est em a pō catholico q chris fuit redē-
ptoz pfectissim? z modū pfectissimū redē-
ptiois z nobilissimū erga dilectissimā ma-
trē tenuisse. Hod? aut redimēti nobilissi-
mus ē pseruare ex gra spñali. vt redemptio
nullā peti maculā incurrat: sz cū gra alias
p pctm pmoz parentū amissa: merito redē-
mentz ad esse pdeat sic in p gine dicim? qz
factū. Et si qz dicat q no est possibile qz
redimat nisi pri? fuerit captiu? nec pñs
qz pñt a pctō redimi nisi fuerit in pctō. Re-
spondet q redēptio no sp dicit redemptum
fuisse actu in pctō vel in carcere sed tm fuy-
it in potētia. sicut dicim? q chris redemit
nos a morte eterna in q morte q est quē-
dam priuatio sempiterna nūqz fuim? actu
sed solum in potētia. Et iste modus redē-
dū fuit i chrio respectu generis huani
qd poterat morte eterna damnari nisi chris-
tus ipm redemisset. Sed alius ē modus
redimēti nobilior. s. a peccatoz morte eter-
na quali modo glorioza virgo fuit redē-
pta z fm hunc modū christus fuit pfecti-
ssim? redemptoz. Nam nobilior ē cū
stodire vel retinere aliquē ne cadat in lutū
q post casū a luto illū rleuare. iste igit mo-
dus redimēti nobilissim? maxie dēuit ēē
in dei mñe sup oēs creaturas dilectissima.
Et ad idē alia adducet rō tal. Spūssicōis
dei mñez ab oī pctō ventali pseruat. ergo z

beate Marie virgīs Fo. CXXV

ab oi originali. añcedēs est natū ex cōi sen-
tencia doctorū. sed p̄na p̄bat. q̄a originale
p̄t̄m magis est d̄iū honoris reuerētiaz
q̄ veniale. q̄ esse cū ḡra originale nō p̄t̄.
veniale aut̄ p̄t̄ stare cū ḡra. Originalē pec-
catū est ducēs ad d̄anatiōē. veniale p̄o nō
duat ad d̄anatiōē. et sic de multis alijs
differentijs original̄ z venialis p̄ti. Si ḡ
sp̄sētō faciētē virgo nō habuit p̄t̄m veni-
ale qd̄ ē min⁹. nec habuit originale qd̄ est
ma⁹. Et sic patet fundamentū q̄ ostēsum
est p̄ginē esse redēpt̄ā mō nobilissimo: q̄ a
p̄tō nō qd̄ infuit: sed qd̄ inesse potuit.

Secūdo ex sacre scripture

autoritate. Et p̄mo volum⁹ ponere auto-
ritates regū p̄ph̄e. Et primo autoritatem
p̄. in q̄ d̄r. In sole posuit tabnaculū suū
et ip̄e tanq̄ sp̄sūs p̄cedēs d̄ thalamo suo
David igit̄ rex z p̄pha loq̄ns de incarna-
tōnis mysterio ex cui⁹ stirpe virgo d̄scen-
dit: d̄r. In sole posuit tabnaculū suū: z
ip̄e tanq̄ sp̄sūs p̄cedēs de thalamo suo.
Ubi p̄ginē vocat solē: dei thalamū atq̄
sp̄sūs. Sol d̄r q̄i solus lucēs: vel sup̄ oia
lucēs. qd̄ v̄t̄q̄ oñdit virgīnē sup̄ oēm cre-
aturā lucē z ḡre excellētā obtinere. Nā sic
sol a sui creatōe fuit lucid⁹: sic p̄go ḡlōsa
a sua p̄ceptiōe siue in sue anie creatōe fuit
lucē charitatis z ḡre lucida atq̄ plena. Et
hoc est qd̄ voluit singulariter exprimere
Gabriel dicēs p̄ginē. Que ḡra plena. Ubi
sc̄dū est q̄ fm̄ Fran. de maro. ḡra ponit̄
in ania fm̄ q̄druplicē modū: teste scriptura
sacra. Primo p̄ modū indum̄ti honesta-
tis. q̄ sicut esset p̄cundū videre puellam
nūdā nobilissimis or̄tā natalib⁹ in medio
viroz solenniū: ita aiā carentē ḡra vere-
cūdū est videre in medio angeloz nos cu-
stodientū q̄ inuitiue ip̄am cernūt. Unde
de tali aiā vestimēto ḡre sic puata d̄r. Eze-
chiel. viij. Transiēs p̄ te vidi z eras nuda
z p̄falsiōe digna. sed ania q̄ h̄z ḡram est ad-
instar p̄ginis vestimēt⁹: cā didissimis idu-
te. et ideo d̄r. Apoc. xij. q̄ v̄roz agni p̄p̄a-
uit se z datum est illi vt̄ cooperat̄ se byssinū
splēdens candidū. Byssinū aut̄ sūt iustifi-
cariōes sc̄tōz: qd̄ nō nisi p̄ ḡram fit. Se-
cūdo ḡra habet esse in ania p̄ modū lucis
ostendent⁹. q̄ sicut luna est opaca z nō v̄t̄
d̄et nec cognoscit a n̄o sensu: ita ania n̄ra

q̄n̄ est sine ḡra a deo est incōgnita sp̄ualiter
sicut dictū est fatuis p̄gib⁹ a d̄no Matt.
xxv. Nescio vos. Q̄n̄ autē est in ḡra: est a
d̄no familiariter nota: vt̄ dicat ei qd̄ scri-
bit̄ Ero. xxvij. Temp̄ noui ex noiey n̄ue-
nisti em̄ ḡram corā me. Tercio mō ha-
bet esse ḡra in aia p̄ modū pulcritudis de-
corant⁹. q̄ sicut aliq̄ domicella d̄: rota de-
formis q̄n̄ caret aliq̄ d̄dicōe sibi p̄decētes
sic aia q̄n̄ caret ḡra est tota deformis. Uñ
fm̄ Gre. Des p̄rutes q̄ sūt in aia sine ḡra
sunt deformes z eaz act⁹. et iō aie se spon-
te spoliāt̄ ḡra d̄r. Esa. xlvij. Venuda tur-
pitudinē tuā. Q̄n̄ aut̄ h̄z ḡram tūc est pul-
cerrima creatura: ita vt̄ ip̄am videre sit n̄
mis delectabile. Et tūc d̄r ei. Pulcra es z
decoza filia hierlm̄. et Ean. vij. Pulcra es
amica mea: suavis z decoza. Quarto ḡra
h̄z esse in aia p̄ modū sc̄ritat⁹ q̄erāt⁹. Sic
em̄ hō san⁹ nō inq̄ret a p̄teritate humorū:
ita ania ex̄ns in ḡra nō impugnat iugiter
vt̄ vineat ab impugnationib⁹ passionum.
Sed q̄n̄ caret ḡra tūc ex̄ns q̄i i firma mo-
lestat̄ multipl̄ a passioib⁹ p̄tōz: vt̄ ab ira
et p̄cupia Pro q̄ i firmitate d̄r apl̄s. j. cor.
rij. Inē vos mlti i firmi z i becilles z doz-
mūt̄ mlti: p̄p̄. s. defectū ḡre. Sed q̄n̄ ad-
uenit ḡra: tūc aia efficit̄ sana. Iō d̄ aia ex̄-
stente in ḡra d̄r. Esa. lvj. Tūc erumpet q̄i
mane lumē tuū z sanctitas tua oriet̄. Hec
Fran. Patet igit̄ quōd aia sine ḡra ē q̄i nuda
z magne p̄cundie exposita. Et secūdo a
deo sp̄ualr̄ cognita. Tercio turpis z d̄fo-
mata. Quarto etiā est i firma. Quis aut̄ ex
amic⁹ dei z p̄gis ab et̄no in ip̄i⁹ eb̄i ma-
trē electe audeat de ip̄i⁹ aia sentire talia:
Hec igit̄ p̄uidens regi p̄pha sp̄sētō affla-
tus dixit. In sole posuit tabnaculū suū. i.
in p̄gine ab exordio sue creatōis ḡra splē-
dida z a d̄o dilecta z oi p̄t̄re ornata vni-
genit⁹ p̄tis posuit tabnaculū suū. i. illā sin-
gularit̄ elegit vt̄ esset ei⁹ sacratissima mat̄
z angeloꝝ regina. Idēq̄ p̄pha David v̄-
dens in sp̄i ei⁹ sc̄ritatē z progatiuaz p̄gis
sup̄ oēs creaturas excellētē: dixit ei. Audi
filia z vide z inclina aurē tuā: q̄ p̄cupiuit
rex sp̄m tuā. p̄. xliij. Et in p̄. seq̄nti inq̄-
idē p̄pha. Sacrificauit tabnaculū suū altif-
sim⁹: adiunabit eā de⁹ mane diluculo. i. in
p̄ncipio sue creatōis. Si de⁹ eam ab origi-
nali nō p̄seruauit: nō adiunxit eam diluculo

Ber. de Conceptione

sed post diluclū. Alie sunt autoritates in
psal. 7 in pphetis q̄ sine nūero q̄ vident ad
ritatē virginitatis in p̄ma sui creatōe p̄tine/
re. sicut ille marie q̄s sc̄ra m̄r ecclia accipit
ex s̄tra scriptura ad ips̄m laudē 7 gl̄iam. sic
accipit 7 de ipsa canit illd̄ puer. vij. D̄ns
possedit me in initio viar̄ suar̄ 7c. Et spe/
ciali. Can. iij. de ipsa exponit illd̄ p̄bū. To/
ta pulchra es amica mea 7 macula nō est in
te. Sed si aiaz habuisset p̄sō originali de/
turpatā quō sp̄s̄ctus diceret. Tota pul/
chra es 7c. Si dicat q̄ ipsa se d̄t in canticis
eisdē et ita recitat ecclia de eadem virgine
Nigra sum sed formosa. Hec aut̄ nigredo
videt dicere maculā. R̄ndet q̄ hec nigre/
do nō d̄t maculā neq̄ deformitatē: sed for/
mositatē. Et hoc inuēit cū sequit̄: sed for/
mosa. Itē de ipsa 7 in p̄sona ips̄m d̄t ecclia
illud Eccl. xiiij. Ab initio 7 ān seclā cre/
ata sum. qd̄ de nulla alia legit̄: acti diceret.
Ab initio p̄uita s̄ctā creati: 7 vsq̄ ad fu/
turū seculū. s. gl̄ie nō desinam: 7 sp̄ ero sc̄ra:
q̄ nuncq̄ peccabo. Unde oia ibidē postea si
bū p̄derent maximā nocēt p̄gis excellē/
tiā 7 i p̄bis 7 i figur̄ arbor̄ cū d̄r. Quas
si ced̄ exaltata sum in libano. Ced̄ qd̄
sine p̄mbi 7 impuribile est ac sp̄ viret 7c.
Respic̄ cuncta inde sequentia 7 ānio dili/
genti considerā.

Tertio ex miraculoz clari/ fate.

Refert em̄ m̄gr̄ Joānes rozeri in ser/
mone quē in cōcilio basilien̄si fecit d̄ conce/
ptione marie p̄gis/ miracula. Et p̄mo de
abbate Helino/ q̄ cū in medijs ocean̄i flu/
ctib̄ venisset auxilio ab ea exposc̄ti in iun/
cto sibi annuatiz celebrare celebrādā q̄ p̄/
dicare cōceptione 7 immaculate p̄gis: sed data
subito q̄ p̄clitabat tēp̄ate. salu? cū oī co/
m̄gna reuersus est in patriā. Un̄ dicit hic
m̄gr̄ Joānes in ser. isto in cōcilio Basili/
en̄si p̄dicato q̄ venerabil̄ Anselm̄ cārua/
rien̄s archiep̄s hec miracula recitat in eplā
quā scripsit de cōceptione 7 virginis celebraōe
ad coepos anglie. Secudū miraculū in
eplā p̄dicta positū (vt d̄t idē m̄gr̄ ioānes)
est d̄ ioāne ordie leuita/ reḡ Hugarie ger/
mano: quē cū immaculata p̄go de nuptijs
ad cōhabitu reuocasset/ admonuit annuatiz
celebrare 7 celebrandā predicare suā conce/
ptionē venerādā: quā ille postmodū ad lei/
ensio p̄iarca effect? p̄ vntu p̄sam suā d̄o
cesim p̄peruis t̄p̄ib̄ instituit celebrandam
Aliud miraculū refert m̄gr̄ ioānes vi/
talis de ordie minor̄ in defensorio p̄gis.
er m̄gr̄ hēric? de hassia i tractatu suo d̄ ma/
cula b̄ri bernardi q̄l̄ anno d̄ni 1200. c. c. vij.
qd̄ā lector de ordie p̄dicatoz noie Pau/
lus: cū in ecclia cracouien̄. p̄dicaret 7 cōce/
ptionem p̄gis: in medio sermonis cecidit
ān altare: indeq̄ obmutescēs domū delat̄
indilate diē clausit extremū. Aliud mi/
raculū refert p̄far? m̄gr̄ Jo. vitalis de fra/
gerardo de ordie frat̄ minor̄: q̄ postq̄ p̄/
ceptōez p̄gis p̄dicauerat/ missā celebrare
veller: sublat̄ ab altari sacramentalib̄ sp̄c/
eb̄/ immaculata p̄go ip̄m icrepās arguit: ā/
dē ip̄o correpto 7 penitent̄/ sublat̄as sp̄s̄
it̄ez restituit. Finitaq̄ missā: idē gerardus
ambonē ascēdēs sine moza/ mira q̄ sibi ad/
cidegant p̄p̄o enarrauit. Aliud miraculū
refert idē vital? contigisse in qd̄ā ecclia
lemouicē. de qd̄am religiofo in ista op̄ini/
one adeo ita p̄tinaci vt nuncq̄ p̄dicaret q̄n/
immaculatā virginē originali macula fuisse
maculatā assereret. Tādē v̄s̄ die inf̄ m̄/
saz solēnia ceter̄/ intact̄/ frat̄ib̄ lup̄d̄ illi
ua veniēs/ ip̄m palā strāgulauit. Miraculū
aliud recitat idē m̄gr̄ Jo. cōt̄igisse in
ecclia ciuitat̄ Jdonij de qd̄ā fr̄e p̄dicatore
q̄ cū opinionez istā sustinere decreuisset in
publica disputatiōe sub m̄gr̄o Donecā
pañ. ordinis frat̄ b̄r̄ Marie de carmelo
7 positionē suaz veller incip̄: subito cecidit
mur? 7 amens/ octauo die ab hac luce v̄s̄
cessit. Septimū miraculū. Refert em̄ si/
ma publica p̄ vniuersam anglia de m̄gr̄o
alexād̄ro neq̄/ doctore oronten̄. vniuersi/
tatis: q̄ cū veller vice qd̄ā celebratē p̄/
ptiōis p̄gis p̄phanare in disputatiōe publi/
ca: noete p̄cedere intolerabil̄ correp̄: cō/
vexatio dedit intellectū: suāq̄ temeritatē
cōgscens: ad honore p̄gis sermone fecit q̄
incipit Fiat lux. in q̄ suū errore retractauit
Aliud miraculū narrat m̄gr̄ Jo. rozeri p̄/
dicit q̄ ip̄sē accepit a multis fidei d̄i ḡm̄/
mis: q̄ d̄ns helias auicē. eps cū p̄dicare
veller in ciuitate Tolosana i festiuitate cō/
ceptionis p̄ginis 7 cōceptionis sc̄ritatē
anteq̄ ascēderet ambonē: oratiōem fecit
lito more ān p̄gis altare: facta orōne/ orō/
rōnes 7 media q̄ cōcep̄at 7 cōceptionis

scitatis de sua memoria subito euauerunt: oppositae rones in eadem memoria fixe p/ maserunt. et sic coact' est oppositū sui ppositi/ ti p'dicare. Quē casum sicut sibi cōtingerat ad exaltatio em yginis q'diu uixit z pua/ tim z publice frequē enarrauit. Patz igitur sufficēter fundamentū acceptū ex mī/ raculoz claritate.

Alius sermo p natiuitate seu cōceptio/ ne beate Marie.

Transite ad

ad me oēs qui cepiscitis me. Eccl. xxiij. Inuitat nos gra/ tiosissime atq' benignissime gl'iosissima di/ mī vt ad eā trāseam' / diuine grē p'duz p/ eā accepturi. Et pfecto secure atq' fiduci/ aliter possum' z debem' ad eam recurrere p'cipue ppter tres ipsius suauitates in epla/ bodierna nobis designatas.

Primo p' suauitatem admirande san/ Secundo p' suauitatem ve/ (ctitatis. nerande m'gneritatis.

Tertio ppter suauitatem amplexande be/ nignitatis.

Prima suauitas designa

tur cū d'r. Ego q'si vit' fructificauit suauit/ tatē odoris z flo. in fru. ho. z ho. Ubi no/ rari pnt tria ad hāc scitratē ygis spectātia

Primū est spūal grē plenitudo: cū dicit. q'si vit'. S'ia q'ppe est sic vit' ex q' oriuntur fruct' dulcissimi bonoz opez z vinū spū/ alis leticie. Notādū aut q' odorem vitis sustinere nō pnt imo fugiūt serpētes et bu/ fones. In brā aut ygine tāta fuit grā etiā ab instati pceptōnis q' odorē et' sustinere nō potuerūt serpētes ifernales: neci ea ec/ peti venenū qd recte p bufonē designāi pōt q' est alal veneno plenu z instatū. Fuit g' i/ brā ygine grā excellentissima. i. oī alia gra/ pure creature pcella excellētor. Fuit etiā b'mōi grā clemēter pseruatiua ab oī vici/ p' d' rā originali q' veniali q' mortali. Fō/ sibi d'r in canic'. Tota pulcra es amica m. et ma. nō ē in te. Lañ. iij. Fuit etiā in bo/ no potēter pfirmatiua. Fō Lañ. iij. Uide/ rit eā f' sison: z beissi. pdi. Fuit etiā in grā p'ccāter ppariua ad h' vici vt digna eēt sic

ri mater dei. Fō d'r ber. Nō decebat maris/ am cōes h're grās neq' p'licas q' sumū ge/ stauit in vtero. Propterea d'r Eccl. xxiij. In me oīs g. z c. Scdm qd notat i v'g/ bis p'dict' p'ines ad scitratē ygis ē actua/ lis diligētie p'mp'ritudo. f. ad oē bonū op' ereqndū. et h' designat p flores. Sic dicit Tho. in. j. ij. q. lxx. ar. j. in sol. p'm ar. Cū fruct' beat rōnem finis/ nihil phibet alicuius fruct' esse aliū fructū: sic finis ad finē ordinaf. Opa q'at p'ruosa inq'ntū fūr esse/ ctus grē spūalē opant: in nob h'nt rōnez fructus. vñ Dar. xij. Ex fructu arbor cog/ no scit. i. ex opib' suis hō: vt ibi exponit a/ scit. s. z inq'ntū h'mōi opa ordiant ad finē vite e'ne: sic mag' h'nt rōnem floz. Und' d'r Eccl. xxiij. Flo. m. fru. ho. z ho. hec tho/ mas. H'mōi aut flores brissime ygis fuey runt flores odoris s'auissimi p' p'fūdū/ simā hūilitatē q' deo est gratissima. Aug. Nihil nos ita deo grōs efficit sic hūilitas. Fuit nō rōnis fulgētissimū seu pulcerrimū ppter sacratissimā yginitatē. Fido. i. li. de/ sydo. Amāda ē pulcritudo castitatis. Fue/ rit etiā vigoris efficacissimi p'p' ardētissi/ mā charitatē: q' s' dat efficacā merēdi. vñ ab Ambro. charitas d'r forma virtutū.

Tertiu qd ibi notat p'ines zc. est eter/ nalis gl'e celsitudo qd designat p fruct' bo/ noris z honestatis. Honestas q'ppe videt/ vici honoris stabilitas, iō p'prie p'tinet ad honorē brōz. z ille ē fruct' bonoz operū. Sap. iij. Bonoz laborz gl'iosus est fruct' Et Ro. vj. H'ct' fructū i scitifi. zc. Est g' p'cipue p'p'land' triplex fruct' honoris z honestat' singularit' p'ineus ad celsitudinē gl'e brissime yginis. Primus est honor regalis d'nationis. Scd's est honor spe/ cialis sublimatiōis. vici ad singularē b'ri/ tudinis statū. Tert' ē honor vniuersal' dispensatiōis dohoz vici spūaliū. Uide/ ser. de assūp. in. ix. xi. z. xij. Itel.

Secunda est suauitas zc.

que designat cum di. Ego mī pul. di. z ff. et m. z san. spei. Sap. vij. oim bonoz maf/ est. D'r inq' sincerē diligēda. iō di. pulcre dilec. i. cul' dilectio pulcra ē et deo grata. Mater singularitet reuerenda. Ideo di. et timoris. scz reuerentialis. quia videt' et eius offensam multū vereri debemus.